SPRAWDZIAN · HISTORIA

Sprawdzian: Ziemie polskie w drugiej połowie XIX wieku (klasa 3 liceum)

Grupa A

Historia: trzy zabory po powstaniu styczniowym, pozytywizm i nowe ruchy polityczne

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Września (1901):

(A) praca dzieci
(B) religia po polsku
(C) budowa szkoły
(D) obowiązek szkolny

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Rewolucja 1905 w Królestwie przyniosła:

(A) niepodległość i utworzenie rządu narodowego w Warszawie
(B) zniesienie cenzury i pełną wolność prasy w języku polskim
(C) przyłączenie do Austrii i nadanie autonomii jak w Galicji
(D) częściowe złagodzenie rusyfikacji i koncesje szkolne

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Spośród trzech zaborów w 2. połowie XIX wieku najszersze swobody narodowe i kulturalne (tzw. autonomię galicyjską) posiadali Polacy w zaborze:

(A) austriackim
(B) pruskim
(C) rosyjskim
(D) żadnym z powyższych

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących sytuacji ziem polskich pod zaborami w drugiej połowie XIX wieku:

1.	Zabór rosyjski po 1864 r. charakteryzował się największą liberalizacją wobec kultury polskiej spośród trzech zaborów.	**P**	**F**
2.	We wszystkich trzech zaborach polityka władz wobec Polaków była identyczna.	**P**	**F**
3.	W zaborze austriackim (Galicji) Polacy nie uzyskali autonomii, a urzędy prowadzono w języku niemieckim.	**P**	**F**
4.	W zaborze pruskim władze wspierały polskie szkolnictwo i Kościół katolicki, rezygnując z germanizacji.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj dzieło/postać do epoki.

1. Prus — Lalka	…	A. Młoda Polska
2. Skłodowska-Curie	…	B. pozytywizm
3. Wyspiański — Wesele	…	C. romantyzm
4. Mickiewicz — Pan Tadeusz	…	D. nauka — polon i rad

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–2 pkt)

Porównaj politykę zaborców wobec Polaków w II połowie XIX w.: wyjaśnij, czym różniła się sytuacja w Galicji od sytuacji w zaborze pruskim i rosyjskim.

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wyjaśnij rolę języka, wiary i edukacji w podtrzymywaniu polskości w zaborze pruskim.

Zadanie 8. (0–3 pkt)

Wyjaśnij, na czym polegała praca organiczna i pozytywizm warszawski jako odpowiedź Polaków na klęskę Powstania Styczniowego.

Zadanie 9. (0–3 pkt)

Porównaj sytuację Polaków w zaborze pruskim i zaborze austriackim w II połowie XIX w. Uwzględnij politykę zaborców i możliwości działalności polskiej.

Zadanie 10. (0–3 pkt)

Porównaj formy oporu społeczeństwa polskiego wobec polityki germanizacji w zaborze pruskim i rusyfikacji w zaborze rosyjskim (II poł. XIX w.).

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/historia/ziemie-polskie-2-pol-xix

Sprawdzian: Ziemie polskie w drugiej połowie XIX wieku (klasa 3 liceum)

Grupa B

Historia: trzy zabory po powstaniu styczniowym, pozytywizm i nowe ruchy polityczne

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Polityka Bismarcka wobec Polaków w zaborze pruskim (Kulturkampf, Komisja Kolonizacyjna) zmierzała przede wszystkim do:

Ⓐ przyznania Polakom autonomii kulturalnej i szkolnictwa w języku polskim
Ⓑ integracji polskich ziem przez modernizację gospodarczą bez zmian językowych
Ⓒ wydalenia Polaków z zaborczych terenów i zastąpienia ich kolonistami
Ⓓ germanizacji — wyparcia języka i kultury polskiej i zastąpienia ich niemieckimi

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Represje popowstaniowe w zaborze rosyjskim po 1864 roku obejmowały m.in.:

Ⓐ przyznanie ziemiom polskim autonomii administracyjnej
Ⓑ intensywną rusyfikację szkolnictwa i administracji
Ⓒ zniesienie pańszczyzny jako karę dla szlachty
Ⓓ utworzenie Królestwa Kongresowego

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim, przeprowadzone w 1864 roku jako represja po powstaniu styczniowym, miało na celu przede wszystkim:

Ⓐ całkowite zniesienie własności ziemskiej w Królestwie
Ⓑ wprowadzenie samorządu chłopskiego niezależnego od władz
Ⓒ pozyskanie chłopów jako sojuszników władz carskich przeciw szlachcie
Ⓓ przekazanie ziemi wyłącznie Kościołowi

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Przełom XIX/XX:

1. Autonomia poznańska.	**P**	**F**
2. Brak ruchu polskiego na Śląsku.	**P**	**F**
3. Rewolucja 1905 w Prusach.	**P**	**F**
4. Kulturkampf vs protestanci.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Pisarz — dzieło.

1. Reymont	...	A. Quo Vadis
2. Żeromski	...	B. Chłopi
3. Wyspiański	...	C. Wesele
4. Sienkiewicz	...	D. Ludzie bezdomni

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–2 pkt)

Scharakteryzuj trzy nowoczesne ruchy polityczne na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w. (socjalistyczny, ludowy i narodowy).

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Porównaj sytuację w trzech zaborach.

Zadanie 8. (0–3 pkt)

Wyjaśnij, na czym polegała rusyfikacja ziem polskich w zaborze rosyjskim po powstaniu styczniowym.

Zadanie 9. (0–3 pkt)

Wyjaśnij cel polityki rusyfikacyjnej prowadzonej przez władze carskie na ziemiach Królestwa Polskiego po powstaniu styczniowym oraz podaj po jednym przykładzie jej przejawów w szkolnictwie i w administracji.

Zadanie 10. (0–3 pkt)

Wyjaśnij, na czym polegała praca organiczna i praca u podstaw jako strategia działania społeczeństwa polskiego po klęsce powstania styczniowego.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/historia/ziemie-polskie-2-pol-xix

KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian: Ziemie polskie w drugiej połowie XIX wieku (klasa 3 liceum)

Grupa A

1. (1 pkt) **B**

2. (1 pkt) **D**

3. (1 pkt) **A**

4. (4 pkt) **1. F; 2. F; 3. F; 4. F** — po 1 pkt za zdanie

5. (4 pkt) **1–B, 2–D, 3–A, 4–C** — po 1 pkt za parę

6. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: W Galicji po 1867 r. Polacy uzyskali szeroką autonomię — polskie szkolnictwo, uniwersytety, samorząd, urząd namiestnika i Sejm Krajowy. W zaborze rosyjskim trwała rusyfikacja: zamknięto polskie szkoły, zakazano używania języka polskiego w urzędach, Królestwo Polskie przemianowano na Kraj Przywiślański. W zaborze pruskim prowadzono germanizację: Kulturkampf, działalność Hakaty, wykupywanie polskich majątków przez Komisję Kolonizacyjną.
Punktacja: Opis sytuacji w Galicji (1 pkt) + kontrast z pozostałymi zaborami (1 pkt). Razem 2 pkt.

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Strajk we Wrześni (1901), katolicyzm jako wyróżnik, spółki zarobkowe, kółka rolnicze.
Punktacja: Język/wiara (1 pkt) + edukacja (1 pkt). Razem 2 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Po klęsce Powstania Styczniowego (1863) i represjach rosyjskich polska inteligencja zrezygnowała z romantycznego hasła walki zbrojnej. Pozytywizm warszawski postulował: pracę organiczną (wzmacnianie społeczeństwa od podstaw), oświatę ludu i kobiet, pracę u podstaw (alfabetyzacja chłopów). Przedstawiciele: Bolesław Prus, Eliza Orzeszkowa, Aleksander Świętochowski. Program był odpowiedzią na potrzeby modernizacji, choć nie zaspokajał dążeń niepodległościowych.
Punktacja: 1 pkt za kontekst (klęska 1863 i represje). 1 pkt za hasła pozytywizmu (praca u podstaw, emancypacja kobiet, nauka). 1 pkt za przykłady (Orzeszkowa, Prus, Świętochowski) i ocenę skuteczności. 3 pkt.

9. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Zabór pruski: Bismarck prowadził politykę germanizacji: Kulturkampf (1871–1878) godził w Kościół katolicki jako ostoję polskości, Komisja Kolonizacyjna (1886) skupowała ziemię od Polaków i sprowadzała osadników niemieckich, Rugi pruskie (1885) wydalały Polaków z zaboru. Języka polskiego zakazano w szkołach (strajk szkolny we Wrześni, 1901). Zabór austriacki (Galicja): po Wiośnie Ludów i 1867 r. kraj uzyskał szeroką autonomię — Sejm Krajowy we Lwowie, urzędowanie w języku polskim, Uniwersytety Jagielloński i Lwowski, polska prasa i towarzystwa. Galicja była „polskim Piemontem" — tu rozwijała się kultura i tu stacjonowały z czasem kadry przyszłej Polski.
Punktacja: 1 pkt: zabór pruski — germanizacja (Kulturkampf, Komisja Kolonizacyjna, zakaz języka polskiego w szkołach, Rugi pruskie); 1 pkt: zabór austriacki — galicyjska autonomia od 1867 r. (Sejm Galicyjski, język polski w szkołach i urzędach, Uniwersytet Jagielloński i Lwowski, Sokolstwo, prasa polska); 1 pkt: porównanie — różnica jakościowa: Prusy tłumiły polskość, Galicja była „polskim Piemontem" — centrum kultury i nauki. Łącznie 3 pkt.

10. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: W zaborze pruskim społeczeństwo polskie odpowiedziało na germanizację pracą organiczną: zakładano Kółka Rolnicze, banki i spółdzielnie, by wzmocnić ekonomicznie polską własność. Działały tajne komplety; wybuchł też strajk szkolny dzieci wrzesińskich (1901) i szerszy strajk szkolny w Wielkopolsce (1906–1907) przeciw nauczaniu religii po niemiecku. W zaborze rosyjskim po klęsce 1863 r. pozytywiści głosili pracę u podstaw i prywatne nauczanie; działały tajne szkoły i biblioteki. W obu przypadkach Kościół katolicki i język polski były ostoją tożsamości narodowej.
Punktacja: 1. Zabór pruski: praca organiczna, Kółka Rolnicze, Towarzystwo Pomocy Naukowej, tajne nauczanie — bierny opór, umacnianie polskości przez ekonomię i oświatę (1 pkt). 2. Zabór rosyjski: tajne nauczanie, polskie towarzystwa kulturalne, praca u podstaw i pozytywizm, udział w konspiracji patriotycznej (1 pkt). 3. Wspólny mianownik: utrzymanie tożsamości narodowej przez język, kulturę, Kościół — mimo różnych form represji (1 pkt).

Grupa B

1. (1 pkt) **D**

2. (1 pkt) **B**

3. (1 pkt) **C**

4. (4 pkt) **1. F; 2. F; 3. F; 4. F** — po 1 pkt za zdanie

5. (4 pkt) **1–B, 2–D, 3–C, 4–A** — po 1 pkt za parę

6. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: PPS: niepodl.+socjalne. PSL: chłopi, reforma. Endecja: solidaryzm, dyplomacja.
Punktacja: 3 ruchy(2 pkt).

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Rosyjski: rusyfikacja, przemysł. Pruski: germanizacja, wysoki poziom. Austriacki: autonomia, ale bieda.
Punktacja: 3 zabory + porównanie (2 pkt).

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Rusyfikacja polegała na systematycznym wynaradawianiu społeczeństwa polskiego w zaborze rosyjskim poprzez narzucanie języka, kultury i instytucji rosyjskich, zwłaszcza po klęsce powstania styczniowego, gdy władze carskie zaostrzyły politykę represyjną. W praktyce oznaczało to m.in. wprowadzenie języka rosyjskiego jako obowiązkowego języka wykładowego w szkołach i urzędach, likwidację odrębności administracyjnej Królestwa Polskiego (przemianowanego na Kraj Nadwiślański) oraz usuwanie polskich urzędników na rzecz rosyjskich. Odpowiedzią społeczeństwa polskiego było m.in. tajne nauczanie języka polskiego i historii (tzw. tajne komplety), a także rozwój pracy organicznej jako formy oporu kulturowego wobec polityki zaborcy.
Punktacja: 1 pkt za definicję (systematyczne wynaradawianie, narzucanie języka i kultury rosyjskiej) + 1 pkt za konkretne przykłady (język rosyjski jako wykładowy w szkołach, likwidacja odrębności administracyjnej Królestwa, rusyfikacja urzędów) + 1 pkt za reakcję społeczeństwa (tajne nauczanie, opór kulturowy). Maks. 3 pkt.

9. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Po klęsce powstania styczniowego władze carskie dążyły do całkowitego zespolenia ziem Królestwa Polskiego z Cesarstwem Rosyjskim i zniszczenia poczucia odrębności narodowej Polaków. W szkolnictwie wprowadzono język rosyjski jako obowiązkowy wykładowy, nawet w nauczaniu historii i literatury polskiej, a nauczycieli sprowadzano często z głębi Rosji. W administracji zlikwidowano nazwę Królestwo Polskie na rzecz określenia „Kraj Przywiślański", wprowadzając rosyjskich urzędników i rosyjski jako język urzędowy.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie celu rusyfikacji, np. zespolenie ziem polskich z Cesarstwem i wykorzenienie odrębności narodowej (1 pkt) + trafny przykład przejawu w szkolnictwie, np. wprowadzenie języka rosyjskiego jako wykładowego (1 pkt) + trafny przykład przejawu w administracji, np. likwidacja nazwy Królestwo Polskie na rzecz „Kraju Przywiślańskiego" (1 pkt). Łącznie 3 pkt.

10. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Praca organiczna zakładała, że siłę narodu bez własnego państwa buduje się poprzez rozwój gospodarczy, przemysł, edukację i modernizację społeczeństwa, a nie kolejne zbrojne powstania. Praca u podstaw, jako jej uzupełnienie, koncentrowała się na oświacie i podnoszeniu poziomu życia najuboższych warstw społecznych, przede wszystkim chłopów. Obie strategie wyrastały z rozczarowania klęską powstań narodowych i wiary pozytywistów w stopniowy postęp cywilizacyjny jako drogę do zachowania tożsamości narodowej.
Punktacja: Wskazanie założeń pracy organicznej (rozwój gospodarczy, edukacja, modernizacja społeczeństwa zamiast walki zbrojnej) – 1 pkt. Wskazanie założeń pracy u podstaw (oświata i podnoszenie poziomu życia najuboższych warstw, zwłaszcza chłopów) – 1 pkt. Wskazanie kontekstu historycznego (rozczarowanie klęską powstań, wiara w postęp pozytywistyczny) – 1 pkt. Łącznie 3 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 24 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	22–24 pkt
dobry (4)	18–21 pkt
dostateczny (3)	12–17 pkt
dopuszczający (2)	8–11 pkt
niedostateczny (1)	0–7 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/historia/ziemie-polskie-2-pol-xix**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.